Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 226. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ЛИСТОПАДА, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 28, 1984. No. 225. VOL. XC.

Хор ім. О. Кошиця виступить із Вінніпезькою оркестрою

Вінніпеґ, Ман. — Хор ім. О. Кошиця виконає ряд українських колядок під час різдвяного концерту Вінніпезької симфонічної оркестри у п'ятницю і суботу, 21-го і 22-го грудня у концертовій залі Сентенніял. Хор з оркестрою під диригентурою Еріка Кунзеля виконають: „Щедрий вечір", „По всьому світі", „Свята ніч", „Нова радість стала", „Ішли тріє царі", „Бог предвічний" і „Щедрик".

Аранжеровка колядок вінніпезького композитора Віктора Дейвиса була замовлена спеціяльно для хору ім. О. Кошиця.

Також виступатиме Вінніпезька оркестра молоді. Св. Миколай також загостить до дітей під час концерту. Концерти відбудуться в п'ятницю, 21-го грудня, о год. 8-ій вечора, в суботу, 22-го грудня, о год. 2-ій по полудні та о год. 8:00 ввечері.

Квитки в ціні 12.50, 10 і 7.50 дол. можна набути у Attractions Ticket Office і у Bay Ticket Office. Вступ для дітей до 14 року є по півціни на всі концерти, а для сеньйорів є знижка по 2.50 дол. від квитка тільки на концерт у п'ятницю.

Фільм „За стерном долі" буде висвітлений у Трентоні

Трентон, Н. Дж. — Управа 116-го Відділу УНС „Вільні Козаки" та Батьківський комітет Школи Українознавства при Українській Католицькій церкві в Трентоні повідомляють громадянство міста Трентону й околиці, що в неділю, 2-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні в церковній залі при Дуц авеню буде висвітлений фільм УНСоюзу „За стерном долі".

До огляду історичної вартості цього фільму Управа 116-го Відділу УНС та Батьківський Комітет Школи Українознавства запрошують всіх членів Союзу та все громадянство, головно молодь.

Фільм буде висвітлений під час святочного обіду. Вступ вільний.

Е. Козак і сини покажуть свої твори в Едмонтоні

Едмонтон, Альта. — В днях від 30-го листопада до 2-го грудня тут в Оксфорд ґалерії, при 10464 - 82 авеню, відбудеться виставка нових творів Едварда Козака і його синів Юрія і Яреми.

Виставку зорганізувала Софія Скрипник, а відкриє її відомий мистецтвознавець Іван Кейван в п'ятницю, 30-го листопада, в год. 7:30 вечора. Любителі мистецтва мають нагоду познайомитись з творчістю одного з найвизначніших сучасних українських мистців.

Комітет пригадує про квитки

Ню Йорк. — Комітет для вшанування Слуги Божого Андрея в Ню Йорку повідомляє, що всі місця в залі Фешен Інституту, при 225 Захід 24-та вулиця, де відбудеться Святочна Академія-концерт, є нумеровані.

Тому побажаним є закупити квитки вступу заздалегідь, не чекаючи на закуп квитків при вступі на залю, що може спричинити натовп в останній хвилині при касі.

Квитки до набуття є в крамницях „Арка", „Сурма" та в парохіяльному уряді св. Юра в Ню Йорку в ціні 10, 7 і 5 долярів.

Концерт мусить початися точно о годині 3:30 по полудні.

Комітет вважає, що для вшанування Слуги Божого Андрея українська громада повинна викупити квитки вступу негайно.

Проф. Я. Рудницький доповідав про М. Грушевського

Оттава (ОУПС-УІБ). — В рамках цьогорічних відзначувань 50-ліття з дня смерти сл. п. Михайла Грушевського відбулася заходами Наукового Товариства ім. Т. Шевченка тут доповідь д-ра Ярослава Рудницького п. з. „Грушевський як історик — державник".

Сесію відкрив д-р П. Миґаль, вітаючи присутніх членів НТШ й гостей, і представивши доповідача, попросив його до слова.

Застерігаючися, що в одній доповіді не можна охопити всіх аспектів багогранної діяльности Михайла Грушевського, доповідач звернув увагу присутніх, що в 1984 році припадають роковини не тільки смерти цього великого вченого й державного мужа, але й 90-ліття покликання його на катедру східньоевропейської (української) історії у Львівському університеті (1894), 80-ліття його „Звичайної схеми 'русскої' історії" (1904), 70-ліття його першого повороту до Києва (1914) й 60-ліття другого (1924).

На загальній канві його життєпису доповідач проаналізував деякі аспекти його наукової й громадсько-політичної діяльности, не погоджуючися з багатьма критиками цієї останньої, мовляв, Грушевський „стояв на позиціях українського народництва" й тому „значна частина його учнів відійшла від нього й приєдналася до іншого напряму — державницького". Як учений і державник Грушевський був обраний 588 голосами (проти 5) головою (Президентом) Української Центральної Ради в Києві 1917 року й ніхто інший тільки Грушевський відчитав ІУ Універсал 1918 року в Києві.

Як державник — співтворець новітньої української держави — УНР, Грушевський дав їй тверде наукове підґрунтя так своєю 10-томовою „Історією України-Руси", як і теоретично-ідейними напрямними, з'ясованими в згаданій статті про „Звичайну схему 'русскої' історії" з 1904 року, що до сьогодні не стратила своєї наукової вартости, зокрема в обличчі московсько-большевицького партійного „вчення" про один „русский" народ на сході Европи.

В другій частині доповіді автор торкнувся деяких спеціяльних питань, зв'язаних з проблемою „антів", як предків українців, леґенди про „князя Кия" — основника Києва; етимології назви Русь і Україна та інших, у яких Грушевський виявився не тільки обзнайомленим із тодішньою науковою літературою, але й визначним науковцем із дозою феноменальної інвентивности, оригінальности, а теж і наукової відваги, основаної на джерелах та їхній беззакидній інтерпретації.

Влаштовують Різдвяний базар

Вінніпеґ, Ман. — Осередок Української культури й освіти влаштовує Різдвяний базар в залі Осередку, при 184 Александер вул. Схід, в суботу, 8-го грудня від 10-ої год. ранку до 4-ої по полудні.

Продаватимуться торти, печиво, прикраси на ялинку, воскові свічки, снопики пшениці, різні ручні роботи та багато іншого.

Рівночасно, у зв'язку із різдвяним базаром крамничка Осередку буде мати спеціяльний випродаж деревопитів Якова Гніздовського.

Вийшла розвідка про українців в Олімпіядах

Ляшін, Кве. — Тут появилася друком розвідка св. п. Євгена Оборонова, як видання присвячене історії Олімпійських Ігрищ у старовинній Греції, а пізніше від 1896 року в модерному світі.

В цьому виданні присвячено окрему увагу українському спортові і змаганням України за участь в світових Олімпійських Ігрищах. Між іншим Є. Оборонів згадує, що Уряд УНР в 1919 році робив заходи, щоб Україна брала участь в Олімпіяді 1920 року. Автор присвячує окрему увагу недопущенню совєтським урядом сучасної України до Олімпійських Ігрищ. Він пише про це так:

„Москва відмовляє право виступу Україні, не зважаючи на те, що Україна має свою конституцію, свій 'уряд', формальне право брати участь самостійно у всіх родах міжнародного життя. Своїм намаганням репрезентувати всі підсовєтські народи одним олімпійським комітетом СССР большевики доказують, що Совєтський Союз є найбільшою модерною колоніяльною державою, що він є імперіялістичним навіть у спорті".

В дальшому автор називає поіменно різних українських чемпіонів, що здобули золоті медалі „під чужими прапорами" на дотеперішніх Олімпіядах. Серед цих медалістів є багато жінок.

До тексту Є. Оборонова долучене звернення Українського Олімпійського Комітету з 1976 року за підписом його та Ярослава Пришляка, тодішнього голови цього комітету.

Видання кінчається посмертним додатком до тексту Є. Оборонова, а саме дописом про українську діяльність на XXIII Олімпіяді в Лос Анджелесі в 1984 році.

Тут згадано про два меморандуми Уряду УНР Республіки до Міжнародного Олімпійського Комітету в справі участи України в Олімпійських Ігрищах та даними про акцію „Смолоскипу" в часі Олімпійських Ігрищ в 1984 році.

Це видання вийшло заходами приятелів і родини св. п. Є. Оборонова коштом дружини Тетяни Носко - Оборонів.

Його можна набути в: УММАН, 1211-68 авеню, Філядельфія, Па. 19126.

КИТАЙСЬКИЙ ЛІДЕР ЗАКЛИКАЄ ДО ОМОЛОДЖЕННЯ КЕРІВНИЦТВА

Пекін, КНР. — Денґ Шіаопінґ, 80-річний китайський лідер заявив, що керівництво 40-мільйоновою комуністичною партією в Китайській Народній Республіці все ще перебуває в руках старшої або зовсім старої генерації і тому найвищий час змінити цю неприродну ситуацію шляхом звільнення багатьох тисяч високих партійних діячів та зробити місце для молодших членів компартії. При тому він закликав старших керівників добровільно відходити від активної служби і не чекати поки до них звернеться Центральний Комітет чи Політбюро, та проявляти власну ініціятиву в заанґажуванні молодих здібних і відданих компартії лідерів.

Минулої суботи, 24-го листопада, китайські газети заповідали чистку в рядах компартії з метою прочистити її від скрайньолівих елементів, які являються пережитками минулого і тому для них сьогодні, в добі модернізації і прогресу немає більше місця в керівництві партії.

Політичні спостерігачі й аналітики думають, однак, що Денґ робить все можливе, щоб забезпечити собі повну підтримку, а радше підтримку його політики, яка в основному залишається комуністичною за ідеологією, але є гнучкою на практиці. Політика Денґа не передбачає продовження маоїстської лінії ані в ідеології, ані в керівництві державою. Вона відкидає скомпромітований, на його думку, екстремізм, що його проповідували прихильники Мао Зедонга, включно з його дружиною, яка свого часу прославилася погромами під час так званої „культурної революції", а ставить наголос на позитивний соціялізм, який допускає приватну ініціятиву в економіці, щось на зразок югославського комунізму.

В окремому партійному обіжнику який був розісланий усім партійним клітинам при кінці минулого тижня говориться, що партійні лідери повинні тепер перейти до другої фази чистки в компартії. Це означає, кажуть аналітики, що чистка в центральних органах і головному військовому командуванні закінчилась, а тепер прийшла на чергу чистка серед нижчого керівництва, якого будуть займатися провінційні керівництва.

У чергових двох роках кожний член компартії перейде через процедуру чистки, чи як в КНР кажуть, „перевірки", яка встановить на якому щаблі даний член компартії може працювати чи відповідати за працю. Головною ідеєю чистки є позбутися перекупства в компартії.

Не зважаючи на те, що Денґ тримає твердою владу в компартії, знавці китайської проблематики передбачають, що провінційні лідери ставитимуть спротив його заходам, головно по лінії економіки і звільнювання цілого ряду старших довірених членів.

У СВІТІ

ЛІВІ ТЕРОРИСТИ обстріляли приміщення американської амбасади в Лісбоні, Португалія, але у випадку ніхто не постраждав, а тільки був пошкоджений будинок. Терористи заявили, що вони обстріляли з базук приміщення амбасади ЗСА тому, щоб „американські імперіялісти не мішалися до внутрішніх справ Португалії".

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ЕСПАНЦІВ маршували вулицями Мадриду у мирній маніфестації, якою вони вшановували і відзначували дев'яту річницю з дня смерти еспанського диктатора Фрасіско Франко, який керував Еспанією на протязі 36-ох років. В марші брали участь усі прошарки населення від незначних вже ветеранів громадянської війни починаючи, на малолітках кінчаючи. У повітря зносились профранківські гасла, повівали на вітрі тисячі прапорів, а товпи молоді скандували „Франко-Франко!" Багато з учасників були вдягнені в парамілітарні уніформи і по-фашистськи салютували. Групи маніфестантів влаштували пізніше також короткотривалу демонстрацію із засудом соціялістичного уряду, який хоче миритися з басками, яких прихильники Франко не визнають, як окрему національну чи етнічну групу. Політичні спостерігачі думають, що фашистський рух в Еспанії дуже зріс на силі і це вже помітне у льокальних виборах. Не виключно, що вони готуються виступити об'єднано у чергових парляментарних виборах в наступному році.

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ Гуссейн плянує відвідати Єгипет наступного тижня. Метою його поїздки, кажуть спостерігачі, є зустрінутись з президентом Єгипту Госні Мубараком і особисто з ним переговорити усі справи, які були причиною непорозумінь в останньому часі. У політичних колах існує думка, що Гуссейн складає чемностеву візиту і що обидва державні мужі не прийматимуть жадних поважних рішень. Г. Мубарак відвідував Йорданію недавно після того, як Амман відновив дипломатичні зв'язки з Каїром, розірвані після підписання Єгиптом мирового договору з Ізраїлем в 1979 році.

ЧОТИРИ ОСОБИ загинули, а вісім були тяжко поранені у висліді вибуху в мешканевому будинку в Монтералі, Канада. Речники поліції заявили, що, квебекські екстремісти влаштували в одному з помешкань „фабрику" виробу бомб на дев'ятому поверсі. Через необережність, або незнання справи, вибуховий матеріял зірвався, знищивши частину будинку. Поліційні спеціялісти перевіряють тепер цілу справу, щоб знайти безпосередніх виновників цього діла.

ГРУПА 26-ОХ ЖИДІВСЬКИХ і римо-католицьких конгресменів написали листа до Ватикану, закликаючи Папу Івана Павла II визнати Ізраїль і нав'язати з ним дипломатичні зв'язки. Лист членів Палати Репрезентантів ЗСА був доручений Папі в п'ятницю, 23-го листопада, але з Ватикану покищо немає жадної відповіді.

КОМУНІСТИЧНІ ЕЛЕМЕНТИ у Філіппінах починають організуватись і ставити відкритий спротив існуючій владі. Політичні спостерігачі думають, що комуністи вирішили організувати і поширити свої дії, використовуючи непевну політичну ситуацію і хворобу президента Фердінанда Маркоса. Вони, очевидно, використовують всі інші опозиційні до уряду політичні групи, бажаючи розвинути у Філіппінах громадянську війну на широку скалю.

ПОЛІТИЧНІ СПОСТЕРІГАЧІ інформують з Сеулю, столиці Південної Кореї, що тамошні студентські організації приготовляються, щоб виступити одною великою силою проти теперішнього уряду. Вони домагаються привернення в країні повної демократичної системи, звільнення усіх політичних в'язнів. Дію студентів підтримують всі інші противники теперішнього уряду, бажаючи спекти і свою печеню при тій нагоді.

УРУҐВАЙ ВИБРАВ ПОМІРКОВАНОГО ПРЕЗИДЕНТА

Новообраний президент Уруґваю Хуліо Санґвінетті (зліва) і віцепрезидент Енріке Таріґо після проголошення вислідів виборів.

Монтевідео, Уруґвай. — У виборах, які відбулися в Уруґваї в неділю, 25-го листопада ц.р., більшістю голосів обрано президентом 48-річного адвоката Хуліо Марія Санґвінетті, якого уважають вродженим політиком, що вміє вести переговори спокійно і без емоцій.

Це допоможе, як думають аналітики, ситуації в Уруґваї, до з'єднання країни під демократичним прапором та закінчить правління військової хунти, що мала владу останніх 13 років. Санґвінетті одержав у виборах 38,8 відсотка голосів, а два його опоненти по 33 і 20 відсотки голосів.

Уряд ЗСА з радістю привітав такий вислід виборів в Уруґваї та уважає, що це були перші демократичні вибори в цій країні від довшого часу, які закінчили військове правління і тим впроваджують Уруґвай у ряд демократичних держав, у яких не сила, а демократичне голосування рішає про вибір президента.

Найважливіша проблема перед якою стоятиме новий демократичний уряд Уруґваю — це найбільша економічна криза, що існує в цій країні від її постання. Тому новообраний президент остерігає населення, що він не зможе цієї кризи негайно розв'язати, але буде пробувати через одержання нових кредитів і допомоги від інших країн, оживити економіку та допомогти у зменшенні безробіття.

Будуть судити американський уряд

Гага, Голляндія. — Міжнародний Суд, що має тут свій осідок, порішив 15 голосами проти одного, що скарга Нікараґуа на ЗСА має своє оправдання і Уряд ЗСА буде відповідати перед Міжнародним Судом. Нікараґуа заскаржили Уряд ЗСА за агресію на свою країну, яка загрожує незалежности Нікараґуа.

Вже у місяці травні на домагання Нікараґуа Міжнародний Суд розглядав цю справу, але залишив її нерішеною. Тепер на поновне домагання Нікараґуа Суд відкинув протест ЗСА, що він не має права займатися цією справою і постановив, що буде вимагати від Уряду ЗСА, щоб затримав якунебудь пляновану бльокаду або заложення підводних мін у водах Нікараґуа, як також інші спроби військової допомоги, які загрожували б незалежності країни.

Ця постанова Міжнародного Суду викликала сильну реакцію Уряду ЗСА, який застановляється тепер, чи будуть в майбутньому бойкотувати дальші рішення Міжнародного Суду. Речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що Уряд є дуже розчарований таким рішенням Міжнародного Суду та уважає, що це пошкодить чотирьом південноамериканським державам розв'язати позитивно їхні проблеми і тим самим пошкодить усім заходам забезпечити мир на тому відтинку. Уряд ЗСА уважає, що Міжнародний Суд не є відповідним місцем для розв'язування конфліктів у Південній Америці.

Із 12-ти суддів Міжнародного Суду, який є речником Об'єднаних Націй, тільки американський суддя Стівен М. Швебель був проти того, щоб вести судову справу проти ЗСА за спроби агресії.

В АМЕРИЦІ

ВЕЛИКА ХУРТОВИНА з дощем, що тривала три дні в південній Фльориді, скінчилася, лишаючи великі спустошення та мільйонові шкоди на просторі понад сто миль східнього побережжя цього півострова. Сотні мешканців, яких евакуовано під час бурі, повернулися до своїх домів, з яких велика частина була більше чи менше ушкоджена.

ДЖАН ГІНКЛІ, ЯКИЙ намагався вбити президента Роналда Реґена в 1981 році, написав листа до редакції журналу „Нюзвік", в якому пропонував, щоб Уряд ЗСА виміняв його за Андрея Сахарова, відомого совєтського дисидента, що перебуває тепер на вигнанні в місті Ґорькій. Гінклі писав, що він „почував би себе куди безпечніше в Совєтському Союзі, як в Америці". Як відомо, Гінклі перебував деякий час у шпиталі для умово хворих.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, повернувшись з вакацій в Каліфорнії, присвячує час проблемам зв'язаним з американсько-совєтськими переговорами в справі роззброєння, що мають відбутися 7-8-го січня 1985 року в Женеві. Одначе, Роберт МекФарлейн, голова Ради Крайової Безпеки, заявив, що Америка ніколи не погодиться на мораторіюм для здержання або забрання із Західньої Европи нових американських ракет.

ДО ВАШІНҐТОНУ ПРИБУВ іракський міністер закордонних справ, Тарік Азіз, в результаті чого Америка може відновити визнання Іраку, яке вона відтягнула 17 років тому. Америка і Ірак ведуть роками дуже жваву торгівлю. В дискретному сенсі Вашінгтон є по стороні Іраку у його війні проти Ірану. Наступного дня Білий Дім проголосив, що ці дві країни відновили дипломатичні відносини.

БАНДУРИСТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО КОНЦЕРТУ

Джерзі Сиτі, Н. Дж. (О. К.). — Редакцію „Свободи" недавно відвідали представники українських бандуристів Лідія Чорна та проф. Віктор Китастий, щоб поінформувати вичерпно про підготову до великого концерту, який відбудеться в дні 29-го грудня 1984 року в залі Тавн Голл у Ню Йорку.

В редакції „Свободи" (зліва)С: Н. Дмитріюк, проф. В. Китастий і Л. Чорна.

Концерт, спонзорований Українським Народним Союзом, це під кожним оглядом велика подія в музичному житті української громади Ню Йорку та околиці, до якої Товариство Українських Бандуристів підготовляється дуже пильно. Вже відбулося ряд засідань, як інформують представники Т-ва, та зорганізувався окремий комітет, що займається цілим рядом справ, які зв'язані з цим концертом. Музичним директором концерту є Петро Китастий, асистентом його і координатором Юліян Китастий, Микола Чорний, адміністратор підготовчого комітету, Микола Дейчаківський, член мистецької ради, Ксеня Йовик, зв'язкова Ліда Чорна, менаджер концерту. Комітет очолив проф. В. Китастий, який також є головою Товариства Українських Бандуристів у вільному світі і референтом молодечих кадрів бандуристів.

Саме ці молодечі кадри будуть головною атракцією плянованого концерту, який сполучений із з'їздом українських бандуристів з цілого вільного світу. Плянується участь об'єднаних бандуристів не лише із ЗСА, але й Канади, Німеччини, Англії, Австралії, а останньо зацікавлені є приїздом на концерт також бандуристи з Арґентини. Організатори мають, надію, що цей влаштований спільними силами концерт дасть нагоду не лише до мистецького виступу, але до виміни досвідом і знаннями та товариськими зв'язками так потрібним для розпорошеної української молоді. Тому, що поставлено наголос на молодих бандуристів, організатори рішили також, що диригентами концерту будуть молоді сили, а це конкретно Тарас Павловський, який є диригентом хору „Жайворонки" і церковного хору УПЦ в Бавнд Бруку. Юліян Китастий, музичний керівник Кобзарської школи в Ню Йорку, і Наталка Павловська з Ню Бранзвику.

У програмі концерту в першій частині виступлять солісти та дуети, в другій зібраний ансамбль у сподіваному числі 150 бандуристів.

Частина програми буде присвячена з уваги на різдвяний час колядкам, а реш-

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to: "Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Примирливий тон Черненка

Як можна було сподіватися і як голосно заповідали різні політичні аналітики-коментатори, кремлівські володарі стримувалися від будь-яких виразних заяв щодо дальшої політики СССР супроти ЗСА, поки не будуть проведені президентські вибори. З погляду інтересів СССР така тактика була логічна й виправдана. Підля того, як демократичний кандидат на президента Волтер Мондейл заявив, що він, ставши президентом, буде старатися зрівноважити державний бюджет, в першу чергу, скресленням більйонів долярів з видатків на „оборону", і коли він заповів, що є проти продукції багаточленної ракети „ЕмЕкс" та далекосяжного бойового літака „Бі І", весь большевицький пропаґандивний апарат був наставлений на підтримування кандидатури Мондейла і на лайку проти Роналда Реґена. Кремлівські володарі думали так само, як лідери Демократичної партії, що американські виборці, настрашені напруженням відносин Америки з СССР, повірять Мондейлові та Джералдін Ферраро, що Реґен не здатний „замиритися" з СССР та що перевибір Реґена однозначний з риском воєнної катастрофи. Так не сталося. Виявилося, що американці в своїй масі таки антикомуністичні, і що нагінка совєтського пропаґандивного апарату проти Реґена дала, за американським висловом, „беклеш", себто переконала виборців, що Реґен „добрий", бо його не хоче Москва.

І тому після виборів, в яких Демократична партія зазнала справжнього погрому, ситуація змінилася. На примирливу заяву президента Р. Реґена на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй присутній тоді там совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико відповів грубо, що їм, большевикам, „замало слів", а хочуть бачити „діла". Тепер, після того, як на 50 американських стейтів Республіканська листа Реґена-Буша здобула 49 стейтів, кремлівський вождь Константин Черненко вже не говорить про конечність американських приємних для Москви „діл", а просто закликає до повороту в американсько-совєтських відносинах до доби „детанту". Таке він заявив у зорганізованому совєтською амбасадою у Вашінґтоні інтерв'ю радіо-телевізійної станції Ен-Бі-Сі. Черненко не виключає теж зустрічі з Р. Реґеном, себто конференції „на вершинах", але дає зрозуміти, що треба її добре підготовити, бо покищо немає ще ані належної атмосфери, ані передумов.

Поворот до „детанту" теж не може відбутися через ніч. Тут слід пригадати, що американсько-совєтські взаємини пройшли від Ялтинської конференції і Потсдамського мирового договору різні стадії, що перейшли до історії під різними назвами. Спершу було „співіснування" („держав з різними соціяльними устроями" - за формулою Ф. Д. Рузвелта); перший державний секретар Д.Д. Айзенгавера Джан Фостер Даллес проголосив був спочатку „політику визволення", але швидко змінив її на „політику стримування". І „політика стримування", популярно „детант", збереглась по сімдесяті роки і охопила обидва договори про обмеження перегонів у зброєнні, так званні САЛТ І і САЛТ 2, цей останній застряг в Сенаті, бо Реґен, ставши Президентом заявив проти його ратифікації, як некорисного для Америки. Роналд Реґен твердив, — і далі стоїть на цьому становищі, що СССР „наздогнав і перегнав" Америку в деяких родах зброї чисельно (ракети, підводні човни), і тому „замороження" арсеналів зброї на теперішньому рівні, - на що погоджувався Мондейл, - для Америки некорисне. Щождо перегонів у ділянці атомової зброї, то президент Реґен стояв і стоїть на становищі, що не йдеться про „обмеження" різних родів атомової зброї, а про їх „скорочення", включно до повного знищення існуючих арсеналів цієї зброї, що, очевидно, нездійсненна теорія, бо Москва принципово і послідовно не допускає ніякої міжнародної контролі над тим, чи зроблену умову виконано.

Покищо після заяви Черненка вже прийшло до зговорення, що 7-го і 8-го січня 1985 року зустрінуться в Женеві Андрей Громико і Джордж Шулц на „вступну" розмову. З цієї першої розмови, мабуть, нічого не вийде, бо Громико буде вимагати відкликання з Европи ракет „Першінґ", а Шулц з місця цю вимогу відкине. Для переговорів з СССР треба святої терпеливости. Але фактом є, що ані СССР, ані ЗСА війни не хочуть, і що обидві суперпотуги прагнуть зменшення видатків на зброю. Успіх американської експедиції „Діскавері", що привіз на Землю два загублені у космосі сателіти напевно також переконав кремлівських володарів, що з американською великодержавницькою потугою треба таки і рахуватися, і переговорювати.

Михайло Кучер

„АМЕРИКАНСЬКА МРІЯ" АБО ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЗСА

Якщо сучасні проблеми стають незвичайно складними — люди мають нахил глянути в минуле, щоб виявити, скільки було зроблено помилок і як пляни та наміри розійшлися з дійсністю. Не раз у минулому американці ставили собі питання: яке головне завдання американської нації? Чому політичний організм ЗСА так різниться від інших і чому американці так віддані їм?

Цілком виразною була мета гітлерівської Німеччини, а тепер Совєтського Союзу. Американці зформували свою країну з наміром забезпечити кожному громадянинові опіку права, свободи, стремління до щастя та право мати власність і нею розпоряджати.

Прийшов час, коли Англія вже не могла такі права забезпечити своїй північно-американській колонії. Треба було вийти з підданства короля Юрія III та створити власну незалежну державу. Американці вірять, що кожен громадянин найкраще знає свої інтереси. Тому політична влада вважається ніби сторожем природних процесів, з яких виникають блага цивілізації. Одночасно політична влада мусуть бути відповідальна за наслідки діяльности громадян. Держава має формувати долю нації.

Такої думки був Вудро Вилсон з тим, одначе, що держава не має стати нянькою малолітньої дитини. Одначе, характер доби міняється і, врешті, держава стала могутнім чинником американської економіки, процес, який можна назвати „метаболізмом" — обміном речовин національної економіки.

Як це все виявляється в закордонній політиці? Очевидно, держава мусить стояти на сторожі безпеки, має запобігти воєнній аґресії, себто забезпечити національну безпеку. Американці не виступали з готовими рецептами суспільних реформ, ані не накидали їх іншим народам. Коли Англія перемогла в наполеонівських війнах — стала морською великодержавою В Европі настав спокій. Америка почувалася безпечною і, як наслідок, втратила почуття реальности в ділянці закордонної політики. Захотіла мати світове значення. Тоді американські політики захопилися т.зв. „американською мрією". Воєн не треба, має настати мир, який можна осягнути системою договорів, що у свою чергу, забезпечить поступ людства. Тоді зникне небезпека конфліктів у міжнародній політиці. Конфлікти перестануть загрожувати мир. Проблеми будуть рішатися автоматично на основі раніше прийнятих державами договорів. Американці повірили, що держави готові на компроміси, на пошанування міжнародних договорів, що світ без насильства можливий.

Так виглядала „американська мрія". Очевидно, вона не могла замінити дипломатію, але американці почали вважати дипломатію шляхом до загального миру. Американські політики почали писати проєкти, часто утопічні, без усякого практичного змісту. Був випрацьований плян широкої сітки договорів про арбітраж і замирення. Як наслідок такого захоплення, в період між 1900 і 1903 роками ЗСА підписали і ратифікували 97 міжнародних договорів, з яких тільки два конфлікти вирішено арбітражем на основі договорів. Решта 95 договорів залишилися безплідними.

Утопічною мрією були спроби осягнути роззброєння великих держав. В Женеві в Лізі Націй протягом десяти років від 1925 по 1935 рр. розглядали питання загального роззброєння. Дискусії в Женеві були безплідні. Протоколи засідань записано на 30,000 сторінок. Було 500 офіційних документів. І власне тоді гинула Веймарська республіка та уступала місце націонал-соціялізмові.

Пакт Келлоґа був найбільш дивним в історії сучасної дипломатії. Шкода від захоплення утопіями була очевидна. Вона будила надії, які не можна здійснити та відвертала увагу від реальних подій, які в той час відбувалися. Рахунок був великий і вимагав покриття. Американці втратили почуття дійсности і з наївною вірою пристали до Другої світової війни. Американці вірили, що після закінчення воєнних дій настане загальний мир. Власне тому американці й не були приготовані до післявоєнної реальности. Американці

(Закінчення на стор. 3)

Микола Щербак

СТРУНИ ДУШІ

Любов Коленська, „Дзеркала", Видавництво „Свобода", Ню Йорк, стор. 224, Обкладинка, портрет авторки і мистецьке оформлення заголовків — Любослав Гуцалюк.

Поява книжки творів Любови Коленської „Дзеркала" літературна критика зустріла прихильно. Розгорнутий огляд творів подав літературознавець А. Юриняк, позитивно відгукнувся письменник і мовознавець Василь Чапленко, захоплені враження висловила письменниця Іванна Чорнобривець, ваговите слово сказав публіцист Іван Кедрин...

Проте, критики в основному розглядали „Дзеркала" в тематичному пляні або аналізували ті складні конфлікти та взаємини між персонажами, що їх зображує письменниця. Форм і засобів образотворення вони торкалися лише зрідка... А образність — це ж основна прикмета і найхарактерніша особливість мистецького твору! І в цьому найголовнішому — в образотворенні — Любов Коленська чи не найяскравіше себе проявляє! Образи в письменниці просто хлюпощуть! І то не лише в новелях чи етюдах, а й у розлогій повісті „Джеркала", якою авторка відкриває книжку. Заглиблюючись у психіку своїх героїв, письменниця шукає в дії, в образах душевні переживання матері, дочки Ляриси та її подруги Соні — головних персонажів повісти. Ми бачимо складний внутрішній світ персонажів, відчуваємо опоетизовані їхні порухи серця. Подруга Ляриси — Соня вилонює свої почуття поетичним змалюванням - і те, що діється в душі, і те, що відбувається в природі — своєрідний психологічний паралелізм!

— „Виходжу на поляну, — веде вона розповідь, — а тоді на вузеньку стежку попри лісову дорогу... На плече в мене вмощується сонце, несу його, нагріваюся його усміхкою і відчуваю у ньому свого ласкавого друга, що відкриває мені смарагдові поля, пронизані його світлом. М'які тіні помежи кущами дзюркотять радістю (стор. 40).

Сонце в авторки, як живе, воно вмощується на плече, і героїня відчуває його як друга, ласкавого й привітного. Такими персоніфікаціями — розкішними метафорами — рясніють твори письменниці, коли вона надає предметам і явищам природи властивостей людини, олюднює їх.

Тим-то — хоч це й не відкриття — скажемо, що Любов Коленська — поетеса в мистецькій прозі!... Одно з оповідань у „Дзеркалах" так і зветься „Поет". Про що має писати цей вибранець музи? Щось іскриться в його душі і згасає... І тоді поет пускається в мандрівку. Приїхавши в незнану місцевість, він винаймає мешкання і щодня іде до річки, вдихає пахощі розквітлої сонцем землі, неначе вгортається в неї, змальовує авторка, прагне зайти в саму її глибінь, звідкіля вона випускає свіжі пагони життя. І раптом однієї днини з поетом починає щось діятись Іскри спалахували в душі і вже не згасали... Поет збагнув, що все пережиття він мусить утривалити, що від цього йому вже не втекти, і він, злегка усміхнувшись, починає писати:

„На темній скелі розіп'ялася мева:
ясними крилами униз,
І не відпочивала і не піднімалася до лету...
Ясна мева —
жахалась морських бездонних глибин
і її бентежила височінь небес...
(стор. 119).

За яку тему письменниця не візьметься — дзвенять струни її душі! У новелі „Джмелиний спів" змальовано закоханих Наталену й Луку:

„Спочатку вони не дивилися одне на одного, боялись і соромилися. А далі надійшла тиша, і урочисто та лагідно фіялковими очима глянула їм у вічі любов...".
Над річкою поміж кущами вони загледіли джмелів, мохнатих, золотаво-оксамитних;
— „„Лучко, чуєш, як вони дзумлять? Ні, вони співають, і так урочисто й радісно, наче в церковному хорі. Здається, якраз з їхніх крил родиться літо, смугляве і жагуче. Бачиш, тепер розлімають крила, і все ясніє у бурштин. — Поклала його руки собі на груди:
— Чуєш, це відгомоном їм — моє серце. Боюся їх, але й люблю, вони, — літо...".
(стор. 138)

Молодість, любов, краса паленіють в оповіданнях письменниці! Найтонші порухи людської душі вбирає в себе вона й озивається високими тонами.

Гнат і Галина з „Етюду" про любов" в уяві і змалюванні письменниці, наче дві мальви:

„Стрункі, чорнобриві, із душею розхиленою вгору. Напуваються блакитами, ходять по саду від дерева до дерева, і немов бринять понад квітами...".
(стор. 145)

Їх любов „пахне черемховим цвітом". Обіймаючи дівчину, Гнат шепоче:

—„Ти тепер у сонці — весною яблуня, розквітла і тепла...
— А ти, Гнате, як...— змовкає і шукає, щоб сказати — .. а ти як прудкий потік, і бистрінь його - не вловиш..."
(стор. 146).

Психологічно заглиблено зображує письменниця, що каже людське серце, що говорить душа. Коли ж визначити її стиль, то на думку приходить великий майстер мистецького слова Михайло Коцюбинський з його імпресіонізмом. Одначе йдеться тут лише про мистецьке бачення світу. Любов Коленська, знаходячи себе, по-своєму відлунює людську душу, по-своєму добирає способи образного й поетичного відтворення життя.

Це відзначило жюрі 6-го літературного конкурсу Українського Літературного Фонду імені Івана Франка — за твори, зібрані в книжці „Дзеркала", Любов Коленська дістала другу літературну нагороду.

Ол. Зозуля

Народна консерваторія

Чи існує така консерваторія? Існувала, але самоліквідувалась. Причиною ліквідації став кимось виганий гумовий смочок. Та про це потім.

Отож, коли Христинка чи Килинка вперше подала свій голос на одній ноті „Е-е-е!..." — це вже була ознака, що в дитини є здібність до співу. Тоді бабуся чи мама гойдала колисочку та наспівувала: „Ой спи, дитя, колишу тя", або: „Ой на кота вуркота, на дитину дрімота".

Це був підготовчий курс. Дитина прислухалась до бабусиного голосу, і десь в закамарках душі лишались окремі звуки. І коли вже Христинка, без допомоги, сідала на бабині коліна, тоді вже співали дуетом: „Ой у полі нивка, в саду диривинка". Цей перший курс тривав кілька років. Після того, як Килинка вивчила бабусину програму, її переводили на другий курс, що містився на призьбі біля хати, де пісні співались гуртом і на повний голос. Бабусі ж сиділи на колодках, прислухались та давали оцінку.

— Співають наче соловейки. Слухаєш їхні співи, то так любо, так мило...

— То правда. А хіба ж ми гірше співали! Скільки тих пісень переспівано: і на вигоні, і біля конопель, і на весіллях та христинах. Хіба все пригадаєш.

Закінчувався вокальний курс на полінні буряків. Тут уже виконувались складніші пісні: „Ой гиля-гиля, гусоньки, на став" та „Зашуміла ліщинонька". Саме тут появлялися солістки, які заспівували пісні та оздоблювали чарівним голосом її кінець.

Найурочніша пісенна парада була, коли молода з дружками йшла селом просити батьків на весілля. Це вже був своєрідний, урочистий концерт, бо пісня дзвеніла по всіх вулицях села і надовго осідала в душах слухачів. А вже за весільним столом, воістину відбувалась народна „Оперета", зі співами, музикою і танцями. Співали дружки, а відспівували світелки та свашки. А чудодійна троїста музика підкидала жару для тих, що не шкодували своїх чобіт.

І сталося так, що віковічна сільська ідилія самоліквідувалась. Модерний вік усунув з ужитку самобутні перлини-пісню. Її замінила душорозтерзуюча беззмістовна тарабанщина з радіохвиль.

Відомо, що модерний вік починається, як і колись, з колиски. Коли немовля намірилось розкрити ротик, мати зразу — тиць до ротика ґумовий смочок. Смокче дитя порожнечу аж легені ходором ходять. І мати задоволена, що може спокійно слухати телевізійні теревені. Заспівати дитині пісеньку — нема часу, нема нагоди...

А деж бабуся зі своїм репертуаром? Нема, бо молоді, ще із-за весільного стола перекочували до власного апартаменту. Модерний побут обкрадає дитячий вік — піню і казку. Тому-то діти виростають безголосі та байдужі до життєвої розради-пісні, наймилішої попутниці в житті.

Тисячі нашої молоді студіює у середніх та вищих школах, а скільки маємо студентських хорів? Ми найбільш співучий народ в світі раптом починаємо яловіти безголоссям. Винуваті в цьому (вибачаюсь на прикрому слові), тільки батьки, що не втілили в душі дітей краси нашої пісні.

І все таки не все чорне на нашому полі. Діти, що відвідували українські школи увібрали в свої душі дещо з української традиції-побуту й милуються рідною піснею. Сотні юнаків і юначок, що таборують влітку на оселях, опановують красу рідної пісні під власний акомпаньямент бандур. Це ті сотні з тисяч, що несуть нашу пісню в гущу різнонаціональних спільнот. Вони напевно відродять нашу „народну консерваторію", що починається від колиски.

Іван Кедрин

„Зима" Я. Вижницького на виставці у Ню Йорку

Морозним подихом повіє із стін ґалерії Об'єднання Мистців Українців в Америці, коли в неділю 2-го грудня ц.р., Ярослав Вижницький відкриє свою чергову індивідуальну виставку образів під гаслом „Зима". Карпатський Лещетарський Клюб робить мудре діло, що відзначає своє 60-річчя такою мистецькою імпрезою, використавши факт, що названий вгорі мистець - активний член КЛК.

Вижницький відступив цим разом від принципу, що його здебільша тримаються мистці: щоб їхні виставки були як мога найбільш різнородні. Приготовивши на цю виставку 26 експонатів ніби тієї самої тематики - зими, ця виставка на перший погляд повинна б вражати одностайністю. Такою вона не буде. Ярослав Вижницький - це кольорист, романтик-кольорист, реаліст з нахилом до імпресіонізму, але тематика у нього взагалі завжди на задньому пляні. На першому пляні - кольор. Він, як сам про себе каже, „бавиться кольорами", що роблять всі мистці-кольористи (вкажемо тільки на два загально відомі приклади - розмашистого романтика-кольо-

(Закінчення на стор. 4)

Лев Яцкевич

Під блакитним небом Львова та мої зустрічі з Кос-Анатольським

II.

„Багряний Цвіт"

В часі моїх частих розмов з Михайлом Косом, він згадав мені раз про те, що він був в Данціґу членом української студентської корпорації „Галич" та що крім тієї корпорації існували там ще дві інші корпорації: „Зарево" та „Чорноморе".

„А чому б нам, Михайле не заложити такої студентської корпорації на терені Львівської Політехніки"? — я спитав.

„А чому б ні"? — він відповів запитом. І так зродилася генеза заснування першої технічної корпорації „Багряний Цвіт", назва якої зістала запозичена з заголовку популярної повісти (з часів Французької Революції), пера англійської письменниці (мадярського походження) Еммуски Орці „Scarlet Pimpernel".

За неціпий тиждень я мав вже готовий статут плянованої корпорації, до речі, зовсім відмінний від усіх статутів існуючих українських корпорацій на терені Львова („Чорномор'я", „Чигирину", „Дніпра" та „Запоріжжя"), які, в основі, були віддунням німецьких корпорацій - буршеншафтів, з фуксами, фуксмайорами, комілітонами та двобоями за образу чести (в „б'ючих" корпораціях). У противагу до них — „Багряний Цвіт" був тісно пов'язаний з українською історичною традицією. Наприклад, члени тієї корпорації розподілялися на чурів (відповідників фуксів), лицарів та бояр. Фуксмайор мав назву отаманчура (отамана чурів). На чолі корпорації стояв князь, вибираний щодва роки тайним голосуванням з-поміж лицарів та бояр.

Метою корпорації було плекання товариських звичаїв та основ джентелменства. Члени корпорації на офіційних виступах носили багряні шапки, але не у виді „мазепинки", а пелюстків цвіту, мережаних золотою стрічкою, з золотим оселедцем насередині. Крім шапок, члени тієї корпорації носили також стрічки (зправа наліво) золото-багряного кольору.

Першим головою (князем) корпорації „Багряний Цвіт" був Михайло Кос. Мов крізь імлу бачу 20 членів тієї корпорації на Великому Зборі. Більшість з них відійшла вже у засвіти, багато імен я вже призабув, але те, що пам'ятаю, хочу зафіксувати в цьому спогаді: можливо, що він стане колись єдиним слідом існування тієї оригінальної корпорації.

Ось вони: три брати Коси (Михайло, Роман та Анатоль), два брати Шеховичі (Роман та Володимир, який переїхав при кінці 1929 року на дальші студії агрономії до Познаня, де оснував філію „Багряного Цвіту", два брати Макари (Модест та Орест), автор цих рядків, Лятишевський, Михайчишин, Володимир Ломницький, Юрій Дачишин, Ярослав Татомир, Любко Логінський, Роман Чайковський, Дроздовський, Володимир Гучко, Іван Кульчицький, Я. Жмуркевич та Анатоль Ямінський.

Спроби співпраці з Анатолем Косом

Я спинився довше над корпорацією „Багряний Цвіт", не тільки для її відмічення, як причинку до історії українських студентських корпорацій у Львові, але теж з уваги на мої взаємини з Анатолем Косом, які в кліматі тієї корпорації перетворилися зі знайомства в щиру дружбу. До тієї метаморфози причинилися два фактори: спільне зацікавлення мистецтвом (в мене літературою, в нього музикою) та моє посвоячення з родиною Косів, що стало дійсністю на початку 1930-их років через одруження його найстаршого брата, згадуваного вже інж. Михайла Коса, з моєю кузенкою, д-р Вірою Яцкевич. Але більш за все зблизили мене з ним наша спільна духовість роздвоєної душі та можливість творчої співпраці в ділянці легкої музики.

Вона почалася від моєї спроби написання фантастичної повісти п.з. „Подорож на Зевес", яку редактор Анатоль Курдидик почав друкувати в підвалі тижневика „Неділя" у Львові. До речі, з різних причин, я тієї повісти ніколи не довів до кінця. Але на те, що появилося друком А. Кос звернув увагу та звірився мені, що він від кількох місяців працює над музичною комедією, до якої він шукає лібретта. Чи не схотів би я спробувати своїх сил в тій матерії, використовуючи ділянку наукової фантазії? За декілька тижнів я запропонував йому лібретто про майбутнє життя на Землі п.з. „Рік 2,033". На жаль, з великої хмари впав малий дощ і наша співпраця плянованої музичної комедії закінчилася в половині першої дії, з якої музику він частково використав в ревії „Біг пес через овес" та „Веселому Львові", в популярній в тому часі його пісні „Синій сад".

„Золотий Усміх"

Зі знесенням бойкоту польських високих шкіл, відновили свою діяльність такі студентські товариства, як: „Основа", „Медична Громада", „Студентська Громада" та „Ватра". А кожна з них поставила собі метою влаштувати в часі карнавалу хоч би один баль, чи вечорниці, з обов'язковою джазовою оркестрою Ябця-Яблонського, з участю А. Коса. Звичайно оркестра грала популярні тоді танга, фокстроти, словфокси, бостони та чарлстони, які масово компонували популярні варшавські композитори легкої музики, згадати б хоч би Ґольда, Варса чи Петербурзького та творця слів на їхню музику — Анджея Власта.

Перший перелом у користуванні тими, часто-густо мистецько плоскими польськими шляґерами, зробив саме Анатоль Кос, який почав компонувати власну танкову музику на мотивах українських народних пісень.

Це, до речі, дало також поштовх до створення у Львові українського студентського театру малих форм „Золотий Усміх", що був, до певної міри, продовженням українського студентського театру „Хмаролім" з 1920-их років.

(Продовження буде)

„Американська..."

(Закінчення зі стор. 2)

вірили, що страшні події від 1938 до 1945 років — це продукт діяльности небагатьох людей. Спокій настане, якщо ті люди зникнуть.

Одначе, коли зникла гітлерівська загроза, виринула інша, не менш небезпечна, т.зв. „російська" — совєтський комунізм.

На початку 1920-их років московські большевики виглядали для Заходу як купка дуже невихованих людей, анархістів з бородами і бомбами, які переслідували царів і кидали в них бомби. Вони захопились неморальними мотивами поступовання, і будуть покарані історією. Надії на хуткий упадок совєтського большевизму не справдилися. Натомість виникла заздрість до сили совєтського уряду. Президент Рузвелт, наприклад, вважав, що совєтські політики нічим не відрізняються від західніх. Вони погані тільки тому, що до них погано відносяться, їх понижують. Президент Рузвелт не розумів реальної загрози совєтського большевизму в геополітичному розмірі.

Москва використала такі погляди на свою користь, тому вступила у члени Ліґи Націй. Пакт з Гітлером, захоплення Польщі, напад на Фінляндію, окупація Балтійських країн не викликали занепокоєння на Заході. Перл Гарбур і його наслідки заставили ЗСА побачити в СССР справжнього союзника для боротьби з державами „осі". Москву почали вважати поважним партнером для будови „нового світу". У Вашінґтоні почали розглядати питання, як після війни спільно працювати. Про фундаментальні різниці взагалі не було мови, бо про них ніхто не думав і їх не розумів.

Післявоєнна доба брутально збудила американців. Виявилося, що жадного партнера для будови кращого світу нема, натомість є небезпечний ворог. У Вашінґтоні досить пізно зрозуміли величезні ресурси Совєтського Союзу, разом із сателітними країнами. І, врешті, страшна дійсність — совєтська атомова бомба. Географічна віддаль перестала бути чинником безпеки. Треба було погодитися, що ЗСА опинилися у зовсім іншому світі, ніж СССР. В американському світі покищо діють традиційні поняття і норми. В СССР — брутальна сила джунґлів.

Перед американською політикою стоїть нелегке завдання. Джордж Кеннен вже давно висловив думку про те, якими властивостями має керуватися американська політика, щоб була успішною. Треба позичити у Москви цинізму і безсоромности. Одначе, американці не здібні до того ані морально, ані політично. Тому ЗСА обмежені у своїх можливостях.

Ще в 1950-их роках американська політика була під впливом Мюнхену (Munich syndrom) з несміливою надією, що все таки якесь порозуміння з СССР можливе. Так звана мюнхенська доктрина переконала американців, що кожна війна — це наслідок міжнародної аґресії і їй можна протидіяти тільки військовою силою. Це не зовсім так.

Наприклад, не кожна революція — це наслідок аґресії. Причини лежать в середині країни. Мюнхен також переконав американців, що політичний компроміс — це капітуляція на умовах протилежної сторони.

За урядування президента Реґена становище змінилося накраще. Республіканський уряд розуміє ґльобальну небезпеку совєтського комунізму, чого не можна сказати про ліве крило демократів-конґресменів.

На порозі Міленійних святкувань— Вечір на княжому дворі в Чикаґо

Скорими кроками зближаємось до нашого 1000-ліття хрищення Київської Руси християнства українського народу. Вже тут і там відбуваються різних форм святкування. У Чикаґо 29-го вересня ц. р. заходами Сестрицтва Покрова Пресвятої Богородиці при парафії свв. Володимира і Ольги відбулась імпреза, яка також ввійшла в цикл святкувань цієї епохальної події.

Згаданий Вечір на княжому дворі був оригінально і цікаво зроблений та викликав виїмковий відгук серед молодих глядачів і більше зацікавлення історією, дав підстави для почуття гордости, тому він заслуговує на більше, ніж інформативно-хронікарську вістку.

Організатори цього вечора поставили собі мету— звернути особливішу увагу на початки Руси-України, перенести присутніх в часи Київської княжої доби в сценерію тих обставин і тих персонажів, які створили могутню державу, можливости для розвитку науки, культури, стали в ряді найпотужніших.

Вечір був побудований із чотирьох елементів, які творили дуже гармонійну, візуально чудову цілість: 1) декорації, що дали поняття про княжий двір, деталі якого промовили і кольоритом і архітектонічними формами (колюмни, склепіння тощо), що їх виконали мисткині Марійка Гірняк і Ярослава Кучма; 2) строї для історичних постатей випозичив Український Музей— Східня Філія Музею Союзу Українок в Торонто (привезли особисто Анна і Олег Трояни та Анастазія Пасерб); 3) історичне тло і вибрані жіночі постаті із княжої доби представила в дуже цікавому рефераті „Жінка княжої доби" Оксана Бризгун-Соколик; 4) експонати з кераміки і тканини, типові для тієї доби виконали (відтворили, стилізували) Е. Бяла, О. Дяченко-Кочман, М. Гуменюк, Н. і Р. Завадовичі, В. Маркевич, М. Мельник, Л. Смик.

Історичні постаті відтворили (зліва): Либедь — О. Добровольська; Анна Ярославівна — Х. Мурська-Ґаст; Володимир Великий — О. Мельник; княгиня Ольга — С. Казанівська; король Данило — Б. Гайда; княжна Євдокія — Р. Сацюк.

Члени ансамблю „Громовиця" і його керівник Р. Дика-Пилипчак (друга с права) та М. Городиловська-Козицька (третя).

Після офіційного відкриття і сердечного привітання гостей і виконавців Сузанною Казанівською—головою Сестрицтва, О. Бризгун-Соколик розпочала свій „історичний виклад" „Жінка княжої доби". Опираючись на достовірних джерелах, цікавими контрастами вона зуміла відразу прикувати увагу вщерть повної залі. І так, коли в Корані записано: „Бог сотворив жінку на потіху чоловікові по цілоденних трудах"... не може вона ніде показатись без заслони на лиці, а йти як невільниця за чоловіком кілька кроків позаду, а Юдаїзм зберігає такі ось „перлини" (упокорюючі): „Благословенний будь Господь, що не сотворив мене жінкою", коли римське право витворило поняття про жінку, як про слабу стать (право, яке стало основою західньої культури!), — в княжій добі не бачимо слідів обмеження жіночої свободи. Вона, жінка, виступає, як рівнорядний партнер, як дружина. Зі своїм чоловіком, зі своїм „ладом" з відкритим чолом спільно приймає і радощі, і горе. В час загрози стає плече-в-плече коло воїна в обороні рідного краю, або благословить „своє ладо на рать". На українській землі не треба було боротись за емансипацію, бо вона тут була віками, мабуть, від трипільської культури. Від ранніх часів правне становище жінки було наскрізь поступове, модерне, — сказала О. Бризгун-Соколик. Далі вона представила цікаві приклади: жінок науки, жінок героїнь, жінок, пануючих на княжому і на европейських престолах. Мабуть, чи не вперше довідались присутні про княжну Предиславу (монаше ім'я Евфросинія), яка покинула „світ" і зайнялася переписуванням книг, включно з розмальовуванням зібрала велику бібліотеку. Глибоко релігійна і працьовита вона померла в 1173 році. Анна, дочка Всеволода Ярославича, стала молодою черницею в манастирі, збудованому її батьком, переписувала книги, заснувала першу дівочу школу в Києві, вважалася одною із найбільш освічених жінок того часу. Померла в 1118 році. Евпраксія Мстиславівна в XII ст. студіювала медичні науки. Одружена з візантійським імператором, переїхала в Візантію, прибрала ім'я Зоя. Продовжувала далі свою науку і написала перший на цілу Европу підручник про ліки, що його можна знайти в бібліотеці Лоренцо де Медічі у Фльоренції.

З ряду героїнь промовець наводила приклади із переказів із повістей: донька князя Чорного з Чернігова (із повісті Д. Міщенка „Сіверяне") княжна Чорна гине, щоб не віддатися в руки ворогів. Геройська Марія із повісті М. Смоленчука „Водня" теж воліє згинути, ніж живою піддатися татарам. По сьогодні її іменем зветься гора, а в честь і пам'ять безіменної сміливої дівчини, що допомогла побороти татар, названо місто Сміла, що в Черкаській області. Ці й інші приклади підтверджують факт, що жінка-героїня—це не тільки витвір найновіших часів.

Із жінок-володарок були представлені в рефераті три дочки Ярослава Мудрого, (якого недарма назвали „тестем Европи")—Єлисавета на норвезькому престолі; Анастазія, дружина угорського короля Андрія, і королева Франції—Анна, найбільш, може, відома з історії. Ширше була описана княгиня Ольга, яка, говорючи сучасною мовою, була „першою дамою нашої історії". В джерелах, як і в леґендах, однозгідно представлена вона як мудра, зі всіми здібностями виїмкового володаря, але промовець дуже виразно підкреслила високу культуру її оточення, високу культуру чоловіків X ст., які вміли оцінити велику моральну силу Ольги, її провідництво і вміли підпорядкуватися. Ольга володіла 20 років без заворушень, бунтів, без воєн. Церква визнала її святою, а літопис схарактеризував її такими словами: „Вона була світанком перед сонцем, зіркою перед світлом, яка сіяла яко місяць вночі, як предвісниця Хрещення Руси".

Це „слово" історії було знаменитим вступом до появи осіб, які презентували вибрані історичні постаті. Першою з'явилась княжна Либедь—свобідно і легко, з пташкою на руці, в стилевій для свого віку і доби ноші (Оксана Добровольська); за нею повна поваги і молитовної задуми, з молитовником(!) в руках Євдокія із XУ ст. (Роксоляна Сацюк). Далі в багатому строї і пишній короні маєстатично ввійшла Анна Ярославівна (Христина Мурська-Ґаст). В ролі короля Данила добре представився Борис Гайда. Особливу увагу звернули на себе княгиня Ольга (Софія Казанівська) і Володимир Великий (Остап Мельник). Стрій Ольги був дуже цікавий, гарний і вміло показаний. Ольга і Володимир були завершенням цієї дуже вдалої історичної пантоміми. Треба признати, що кожна з дійових осіб знаменито „відіграли" свої ролі—старалися ходом, рухами, жестами, мімікою віддати індивідуальні риси своїх історичних постатей. Для того п-і Троян із Торонто провела дуже детальну пробу із „моделями", попереджену точною історичною характеристикою осіб.

Опісля для „княжих постатей" і для всіх присутніх чудовий хоровід зі всіми прикметами з тих часів вивів танцювальний ансамбль „Громовиця", в прекрасних строях, зроблених таки власними силами (Дана Дика, Таня Рейнерович, ансамбль під керівництвом—М. Городиловська -Козицька, Р. Дика-Пилипчак, акомпаньямент—О. Покорна).

Після закінчення програми зі словом про деякі форми мистецтва (кераміка, тканина, малюнок) виступила О.Дяченко-Кочман мисткиня скульптор. Вона почала: „Після того, що я тут побачила і почула, моє слово непотрібне..." Це були розброюючі гарні слова признання особи, котра має щось до сказання про мистецтво. Вона, крім омовлення, продемонструвала горщик, роблений і виплюваний технікою із тих часів. Всі експонати, виконані для цієї імпрези, були реальним доповнення вечора. Навіть, слід ще згадати, що виставлені були також оригінальні мотиви вишивок—власність Г. Ключко (привезені з Торонто), як також будила подив тканина-ґобелін, відтворений із карточки малюнку—„Ольга із голубами", виконаний Я. Кучмою. (Малюнок Ольги Дяденюк).

Програмою вела Люба Коломиєць.

Ініціяторкам і організаторкам було приємно бачити захоплення публіки, як також почути слова, що жадна лекція українознавства з історією так не запам'яталася, як цей Вечір, який ще й наповнив почуттям гордости!

ІКА

Помер П. Дзєньцьоловський, ветеран Армії УНР

Чикаго. — В понеділок, 29-го жовтня ц.р., тут помер після довгої недуги Павло Дзєньцьоловський, колишній старшина Армії Української Народної Республіки під командуванням головного отамана Симона Петлюри та мистець-маляр, який спеціяльно вславився краєвидами та театральними декораціями. Як мистець-маляр він був відомий під прізвищем Гордієнко, що його прийняв по бабуні.

Після приїзду до ЗСА П. Дзєньцьоловський включився в українське громадське життя, став членом 220-го Відділу УНСоюзу в Чикаго та працював інструктором столярства у Палатайні, Ілл. та у Лайонс, Ілл.

Покійний осиротив дружину Анну [illegible] Бакай, яка проживає в [illegible]честері, Ілл. та дальшу родину в Европі.

Родина, приятелі та громада відпровадила Покійного на вічний спочинок 2-го листопала ц.р. після заупокійної Служби Божої в катедрі св. Миколая в Чикаго на український цвинтар св. Миколая.

СОВЄТСЬКИЙ ЛІДЕР, генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради СССР Константин Черненко правдоподібно відвідає Францію в недалекому майбутньому, — заявив кореспондентам президент Франції Франсуа Міттеран. Він однак вжив слів „як дозволять обставини", а політичні спостерігачі пояснюють це станом здоров'я Черненка, від якого залежить його виїзд за кордон. На Заході дещо здивовані погодженістю Черненка відвідати Францію, бо Ф. Міттеран від перебрання влади в 1981 році веде сильну антисовєтську політику і більше пов'язується з Вашінґтоном, як з Москвою.

Бандуристи...

(Закінчення зі стор. 1)

ту заповнять народні пісні в аранжеровці Миколи Леонтовича, Миколи Лисенка і Григорія Китастого. Розуміється, як інформують організатори, всі підготовляються цілою силою до концерту на підставі розісланих нот до ансамблів та солістів.

Для організаційного комітету зараз найбільшою журбою є спровадження та приміщення всіх тих бандуристів, що приїдуть сюди з цілого світу. Вони свідомі, що їм прийдеться повернути принаймні частину коштів приїзду бандуристів та вповні гостити їх на американській землі, конкретно в Ню Йорку та околиці.

Тому вже сьогодні організатори звертаються до української громади за поміччю грошевою та евентуальним приміщенням у приватних домах для бандуристів, що приїдуть з дальших околиць.

Також закликають вони гаряче українську громаду Ню Йорку, щоб на день 29-го грудня ц.р. здержалися від усіх інших імпрез та тим також причинились до успіху такого виїмкового та імпозантного концерту.

Треба підкреслити, що така велика кількість бандуристів досі виступала лише один раз в Торонто з нагоди ІУ-го Світового Конгресу Вільних Українців в грудні 1983 року, але цей зворушливий концерт, яким диригував востаннє покійний творець і диригент Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка Григорій Китастий, пройшов у повені нарад та іншого зацікавлення учасників, майже без широкого відгуку.

Тим разом бандуристи будуть виступати вже без свого творця та батька, але з пам'яттю про нього та присвячуючи цей концерт 50-річчя знищення кобзарів в Україні.

Молоді ентузіясти кобзарського мистецтва є доброї думки, що їхній задум буде мати такий великий успіх, як він на це заслужив, а фахова допомога менаджера цілої імпрези Теодора Шумейка причиниться до того, що виступ у престижевій залі Тавн Голл буде прийнятий із захопленням не лише української публіки але й американської, для якої мистецтво гри на бандурі є відносно чуже.

КРАЙОВИЙ ФОНД для гуманістичних наук, культурно-наукова приватна установа, видала публічний звіт, в якому повідомлено, що американські коледжі і університети не дають „студентам відповідної освіти в ділянці культури і гуманістичних наук". Більшість з наших коледжових і університетських абсольвентів не мають відповідної підготови в таких дисциплінах, як історія, література, філософія і в ідеалах і практиці минулого, які причинилися до розвитку тих гуманістичних наук". — ствердив Вілліям Беннетт, президент згаданої оргaізації.

В СЕЙНТ ФРАНСВІЛЛІ, Луізіяна, п'ять осіб загинуло і 21 було поранено в наслідок експльозії газопроводу. Міські і стейтові власті переводять слідство, щоб встановити причини експльозії.

„Зима..."

(Закінчення зі стор. 2)

риста Михайла Мороза, який той сам пейзаж може малювати десять разів і завжди інакше, бо з іншою комбінацією красок, і Миколу Неділка, який, бувало, здирав і нищив розпочатий образ, бо йому не подобався добір красок).

Здавалось би, що зима не дає нагоди до кольоритної різнородности, бо наче символом зими є білий сніг. Але Вижницький залишається тут вірним собі. Коли його „тягне" особливо до червені, то його „Захід сонця зимою" фаворизує червоний кольор, а не білий. Той сам червоний кольорит - червоне тло - в образі „Перший сніг". Зате „Смереки в снігу" мають синє тло, „Місто вночі" - тло фіолетне, але у „Зимі в Гантері" тло становлять вже білі засніжені гори. Вижницький взагалі завжди був і є найкращий у квітах і пейзажах. Проте він не цурається також фігуральних тем — і на цій „зимовій" виставці маємо засніжені будинки у „Зимі в місті". Маємо теж образ великого формату „Ярмарок у Вижниці" — який десяток чи й більше жінок, закутаних хустинами, у кожухах і кожушках.

Всіх експонатів є 26 — різного формату, від маленьких (8x10 цалів) до великих (36x48). Всі олії, всі у люксусових рамах.

Треба з найбільшим признанням ствердити на цій виставці ще раз надзвичайну роботящість і відданість пензлеві і фарбам цього мистця з тієї середущої ґенерації наших професійних малярів і скульпторів, що їх маємо у вільному світі. Коли пригадувати собі Ярослава Вижницького з його першої виставки кільканадцять років у Ню Йорку (разом з Богданом Титлою), то тепершній Вижницький не той

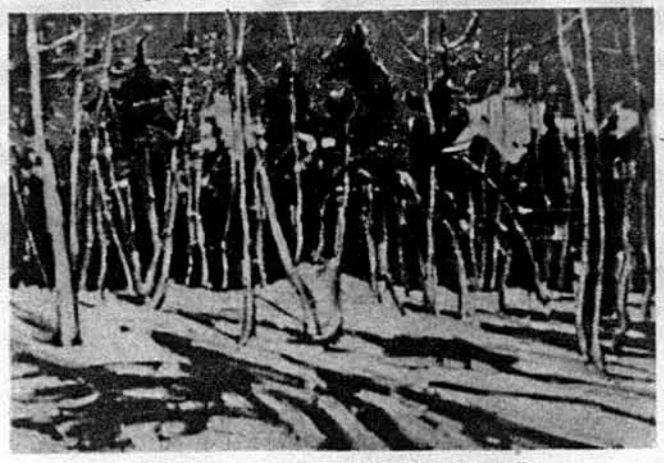

Я. Вижницький: „Засніжений ліс".

— він не марнував часу і не стояв та не стоїть на одному місці. Переглянувши тільки побіжно приготовані для виставки образи з робітні мистця, треба насправді завидувати тій людині, його енерґії і впертості та пильності: бо без цих прикмет ніхто в ніякій професії не вийде вище пересічі. Діячі КЛК з його головою В. Гнатківським будуть раді, побачивши на тій спонзорованій ними виставці „Лещетаря" і „Лещетарку". І наче для заперечення підозри, що така виставка може бути нецікавою, бо занадто тема тично одностайною, є там також „Танки на снігу" під символічною назвою „Визволення".

Можна заризикувати твердження, що це буде одна з найцікавіших виставок в ґалерії нюйоркського ОМУА, тієї заслуженої установи під керівництвом Михайла Черешньовського і мистця Богдана Савчука, відданого секретаря ОМУА.

Виставка під знаком „Зими" також календарно логічна, бо не фальшована і мальована, а таки дійсна зима вже налетіла на Ню Йорк і його околицю.